Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2013. gada 8. maijā*

Apelācija — Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Butadiēnkaučuka un emulsijas polimerizācijā iegūta butadiēnstirolkaučuka tirgus — Mātesuzņēmuma vainojamība meitasuzņēmuma pārkāpjošā rīcībā — Izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcija — Pienākums norādīt pamatojumu — Pārkāpuma smagums — Palielinošā faktora piemērošana preventīvas ietekmes nodrošināšanai — Konkrētā ietekme uz tirgu — Atbildību pastiprinoši apstākļi — Recidīvs

Lieta C-508/11 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2011. gada 24. septembrī iesniedza,

Eni SpA , Roma (Itālija), ko pārstāv *G. M. Roberti* un *I. Perego*, *avvocati*,

apelācijas sūdzības iesniedzējs,

otra lietas dalībniece, kas piedalās tiesvedībā –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *V. Di Bucci*, *G. Conte* un *L. Malferrari*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] (referente), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 9. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Savā apelācijas sūdzībā *Eni SpA* (turpmāk tekstā – "*Eni*") lūdz Tiesu atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011. gada 13. jūlija spriedumu lietā T-39/07 *Eni*/Komisija (Krājums, II-4457. lpp.; turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"), ar kuru Vispārējā Tiesa daļēji noraidīja tā prasību atcelt, ciktāl tas attiecas uz *Eni*, Komisijas 2006. gada 29. novembra Lēmumu C(2006) 5700, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/F/38.638 – Butadiēnkaučuks un emulsijas polimerizācijā iegūts butadiēnstirolkaučuks; turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") vai, pakārtoti, atcelt vai samazināt *Eni* uzlikto naudas sodu.

2 Eiropas Komisija cēla pretapelācijas sūdzību, lūdzot atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar to ir atcelts strīdīgais lēmums daļā, kas attiecas uz atbildību pastiprinoša apstākļa atzīšanu recidīva dēļ, un līdz ar to tika samazināts naudas soda apmērs.

Tiesvedības priekšvēsture un strīdīgais lēmums

3 2005. gada 7. jūnijā Komisija uzsāka EKL 81. panta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) 53. panta piemērošanas procedūru, kura attiecās uz butadiēnkaučuka (turpmāk tekstā – "BK") un emulsijas polimerizācijā iegūtā butadiēnstirolkaučuka (turpmāk tekstā – "EPBK"), kas ir sintētiski galvenokārt riepu ražošanā izmantoti kaučuki, tirgu. Pirmo paziņojumu par iebildumiem tā nosūtīja tostarp *Eni*, *Polimeri Europa SpA* (tagad – *Versalis SpA*, turpmāk tekstā – "*Versalis*"), tam pilnībā piederošam meitasuzņēmumam, un *Syndial SpA* (agrāk – *EniChem SpA*, turpmāk tekstā – "*Syndial*"), citam *Eni* grupas uzņēmumam.

4 2006. gada 6. aprīlī Komisija pieņēma otro paziņojumu par iebildumiem. Pēc tam, kad Komisija 2006. gada 22. jūnijā veica noklausīšanos, tā nolēma izbeigt procedūru, tostarp attiecībā uz *Syndial*.

5 2006. gada 29. novembrī administratīvais process tika izbeigts ar strīdīgā lēmuma pieņemšanu. Saskaņā ar šī lēmuma rezolutīvās daļas 1. pantu *Eni*, *Versalis* un citi strīdīgā lēmuma adresāti uzņēmumi, proti, *Bayer AG*, *The Dow Chemical Company*, *Dow Deutschland Inc.*, *Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH*, *Dow Europe*, *Shell Petroleum NV*, *Shell Nederland BV*, *Shell Nederland Chemie BV*, *Unipetrol a.s.*, *Kaučuk a.s.*, kā arī *Trade-Stomil sp. z o.o.*, ir pārkāpuši EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu, piedaloties vienotā un turpinātā nolīgumā, kura ietvaros tie ir vienojušies par cenu mērķu noteikšanu, par klientu sadali, izmantojot līgumus par otras puses klientu nepiesaistīšanu, un par sensitīvas informācijas apmaiņu saistībā ar cenām, konkurentiem un klientiem BK un EPBK nozarē, attiecībā uz *Eni* laikposmā no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 28. novembrim.

6 Šajā laikposmā atbilstoši strīdīgā lēmuma preambulas 26. un nākamajiem apsvērumiem darbību saistībā ar attiecīgajiem ražojumiem *Eni* grupas ietvaros sākotnēji nodrošināja *EniChem Elastomeri srl* (turpmāk tekstā – "*EniChem Elastomeri*") – sabiedrība, kuru netieši kontrolēja *Eni* ar sava meitasuzņēmuma *EniChem SpA* starpniecību. 1997. gada 1. novembrī *EniChem Elastomeri* apvienojās ar *EniChem SpA*, kuru *Eni* kontrolēja 99,97 % apmērā. 2002. gada 1. janvārī *EniChem SpA* nodeva savu stratēģisko ķīmijas darbību saistībā ar BK un EPBK *Versalis*. Kopš 2002. gada 21. oktobra *Eni* tieši un pilnībā kontrolē *Versalis*.

7 Runājot par Komisijas strīdīgajā lēmuma uzlikto naudas sodu, tas tika noteikts, ņemot vērā Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "pamatnostādnes").

8 Tādējādi Komisija pārkāpumu uzskatīja par "sevišķi smagu" un vispirms noteica sākumsummu naudas soda aprēķināšanai, diferencējot atkarībā no katra attiecīgā uzņēmuma BK un EPBK pārdošanas apjoma 2001. gadā. Runājot par visu *Eni* piederošo sabiedrību strīdīgā lēmuma preambulas 36. apsvēruma izpratnē (turpmāk tekstā – "*EniChem*"), BK un EPBK pārdošanas apjoms 2001. gadā bija

EUR 164,902 miljoni. Šāds pārdošanas apjoma rezultāts ierindoja *EniChem* pirmajā vietā starp BK un EPBK tirgojošiem un attiecīgajā pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem. Uz šī pamata Komisija noteica *Eni* naudas soda sākumsummu EUR 55 miljonu apmērā.

9 Pēc tam Komisija piemēroja reizināšanas koeficientu preventīvās iedarbības nodrošināšanai, pakāpeniski palielinot to, pamatojoties uz attiecīgo uzņēmumu 2005. gada apgrozījumu visā pasaulē. Uzskatot, ka neviens reizināšanas koeficients nav jāpiemēro *Trade-Stomil sp. z o.o.* (apgrozījums EUR 38 miljoni) un *Kaučuk a.s.* (apgrozījums EUR 2,718 miljardi), *Bayer AG* (apgrozījums EUR 27,383 miljardi) tā piemēroja reizināšanas koeficientu 1,5, *The Dow Chemical Company*, *Dow Deutschland Inc.*, *Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH* un *Dow Europe* (EUR 37,221 miljardi) – 1,75, *Eni* un *Versalis* (EUR 73,738 miljardi) – 2, kā arī *Shell Petroleum NV*, *Shell Nederland BV* un *Shell Nederland Chemie BV* (EUR 246,549 miljardi) – 3.

10 Turklāt attiecībā uz *Eni* un *Versalis* šī summa tika palielināta par 65 %, jo šīs sabiedrības attiecīgajā pārkāpumā ir piedalījušās sešus gadus un sešus mēnešus.

11 Visbeidzot, uzskatot, ka *Eni* jau ir bijis divu agrāku Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumus konstatējošu lēmumu adresāts, proti, Komisijas 1986. gada 23. aprīļa Lēmuma 86/398/EEK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31.149 - Polipropilēns) (OV L 230, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Polipropilēna lēmums") un Komisijas 1994. gada 27. jūlija Lēmuma 94/599/EK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31.865 - *PVC*) (OV L 239, 14. lpp.; turpmāk tekstā – "*PVC II* lēmums"), Komisija *Eni* noteiktā naudas soda sākumsummu palielināja par 50 % recidīva dēļ.

12 Līdz ar to strīdīgā lēmuma rezolutīvās daļas 2. panta c) punktā Komisija uzlika *Eni*, solidāri ar tā meitasuzņēmumu *Versalis*, naudas sodu EUR 272,25 miljonu apmērā.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

13 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2007. gada 16. februārī, *Eni* cēla prasību atcelt strīdīgo lēmumu un, pakārtoti, atcelt vai samazināt tam uzlikto naudas sodu. Savu prasījumu pamatā tas izvirzīja divus pamatus.

14 Savā pirmajā pamatā *Eni* apstrīdēja Komisijas lēmumu to atzīt par atbildīgu par pārkāpumu. Šis pirmais pamats ir iedalāms četrās daļās. Pirmajā daļā *Eni* norādīja, ka Komisija esot piemērojusi kļūdainu kritēriju mātesuzņēmuma atbildības izvērtēšanai. Otrajā daļā *Eni* apgalvoja, ka Komisija esot kļūdaini atzinusi attiecībā uz *Eni* "objektīvu atbildību". Trešajā daļā *Eni* norādīja, ka tas administratīvā procesa laikā esot sniedzis pierādījumus, kuru dēļ Komisijai esot bijis jāsecina, ka *Eni* nebija īstenojis ietekmi uz *Syndial* un *Versalis* komercpolitiku. Ceturtajā daļā *Eni* apgalvoja, ka Komisija esot pārkāpusi kapitālsabiedrību ierobežotās atbildības principu un "kopīgos" principus attiecībā uz atbildību.

15 Savā otrajā pamatā *Eni* apgalvoja, ka Komisija esot nepareizi noteikusi naudas soda apmēru. Šis pamats ir iedalāms trīs daļās. Pirmajā daļā *Eni* apstrīd reizināšanas koeficienta preventīvas iedarbības nodrošināšanai piemērošanu. Otrajā daļā tas norādīja, ka Komisija esot pieļāvusi kļūdu, piemērojot aplūkojamajā lietā recidīvu kā atbildību pastiprinošu apstākli. Trešajā daļā tas apgalvoja, ka Komisijai, nosakot naudas soda apmēru, esot bijusi jāņem vērā *Syndial* izslēgšana.

16 Runājot par pirmā pamata pirmo daļu, savā spriedumā Vispārējā tiesa būtībā atgādināja, ka "pastāv atspēkojama prezumpcija, saskaņā ar kuru mātesuzņēmums, kuram tā meitasuzņēmuma kapitāls pieder pilnā apmērā, īsteno izšķirošu ietekmi uz tā meitasuzņēmuma rīcību", un ka "mātesuzņēmuma vainošana pārkāpumā ir iespēja, kuru izvērtē Komisija", kurai nav saistoša tās agrākā lēmumu šajā jomā pieņemšanas prakse (pārsūdzētā sprieduma 63. un 64. punkts).

17 Runājot par šo agrāko lēmumu pieņemšanas praksi, Komisija esot "sniegusi pietiekamu pamatojumu, kādēļ tā nolēmusi vainot *Eni* tā meitasuzņēmumu rīcībā" (pārsūdzētā sprieduma 65. punkts). Tā kā Komisijas prakse, kāda tā izriet no aplūkojamās lietas, esot "balstīta uz precīzu EKL 81. panta 1. punkta interpretāciju", tad tiesiskās noteiktības princips "nevar liegt iespēju grozīt Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi" (pārsūdzētā sprieduma 66. punkts). Līdz ar to Vispārējā tiesa noraidīja šo pirmā pamata daļu.

18 Runājot par pirmā pamata otro daļu, kas attiecas uz "objektīvās atbildības" kļūdainu piemērošanu, Vispārējā tiesa tostarp atzina, ka tas, ka Komisija "ir noraidījusi argumentus, ko *Eni* bija izvirzījis, lai atspēkotu prezumpciju, kas izriet no pilnīgas kontroles pār tā meitasuzņēmumiem, nenozīmē, ka minētā prezumpcija tiek pārvērsta par neatspēkojamu" (pārsūdzētā sprieduma 78. punkts) un ka "no tā izriet, ka *Eni* izvirzītais arguments par pamatojuma nesniegšanu šajā jautājumā nav pamatots" (pārsūdzētā sprieduma 79. punkts).

19 Runājot par pirmā pamata trešo daļu, Vispārējā tiesa konstatēja tostarp, ka, "lai mātesuzņēmumu sauktu pie atbildības par meitasuzņēmuma pārkāpjošu rīcību, nav nepieciešams pierādījums, ka mātesuzņēmums ietekmē sava meitasuzņēmuma politiku noteiktā jomā, uz kuru attiecas pārkāpums [..]. Īpaši fakts, ka *Eni* ir tikai tehniskā un finanšu koordinatora loma un ka tas sniedz saviem meitasuzņēmumiem nepieciešamo finanšu palīdzību, nav pietiekams, lai izslēgtu iespēju, ka tas īsteno izšķirošu ietekmi uz minēto meitasuzņēmumu rīcību, tostarp koordinējot finanšu investīcijas grupas ietvaros" (pārsūdzētā sprieduma 97. punkts).

20 Runājot par apgalvoto apstākli, ka *Eni* grupas rūpnieciskajā politikā ķīmiskām darbībām esot relatīvi liela nozīme, Vispārējā tiesa konstatēja, ka "nevar tikt pierādīts, ka *Eni* ir atstājis saviem meitasuzņēmumiem pilnīgu autonomiju to rīcības tirgū noteikšanā" (pārsūdzētā sprieduma 98. punkts). Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka, pēc Komisijas domām, hierarhiskās saiknes aizved tieši līdz *EniChem SpA* (tagad – *Syndial*) prezidenta ģenerāldirektora un *Versalis* prezidenta ģenerāldirektora un ka *EniChem SpA* prezidents ģenerāldirektors un *Versalis* prezidents ģenerāldirektors atskaitās [attiecīgās sabiedrības] valdei, un šo faktu *Eni* neesot apstrīdējis. Tomēr šīs valdes tieši vai netieši iecēlis *Eni* (pārsūdzētā sprieduma 99. punkts).

21 Turklāt Vispārējā tiesa nosprieda, ka fakts, ka uzņēmumu, kas darbojās BK un EPBK ražošanas jomā, kapitāls pilnībā piederēja *Eni* tikai netieši, "vien nevar pierādīt, ka *Eni* un attiecīgie uzņēmumi neveidoja vienotu ekonomisku vienību" (pārsūdzētā sprieduma 102. punkts). *Eni* neesot pierādījis apgalvoto Komisijas izdarīto labas pārvaldības principa pārkāpumu (pārsūdzētā sprieduma 103. punkts).

22 Runājot par pirmā pamata ceturto daļu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka "aplūkojamajā lietā Komisija nav izvirzījusi neatspēkojamu prezumpciju" (pārsūdzētā sprieduma 114. punkts). Runājot par *Eni* argumentiem par piemērojamām normām uzņēmumu tiesību pārņemšanas gadījumos, tie esot neefektīvi, jo "*Eni* atbildība, ko konstatējusi Komisija aplūkojamajā lietā, neizriet no šādas situācijas" (pārsūdzētā sprieduma 117. punkts).

23 Tātad Vispārējā tiesa noraidīja visas pirmā pamata daļas, kā arī pārsūdzētā sprieduma 118. punktā pirmo pamatu kopumā.

24 Attiecībā uz otrā pamata pirmo daļu Vispārējā tiesa tostarp konstatēja, ka "nolīgumi vai saskaņotas darbības, kuru mērķis tostarp, kā tas ir konkrētajā gadījumā, ir noteikt cenu mērķus vai sadalīt tirgus daļas, pamatojoties uz to raksturu vien, var tikt kvalificēti kā "sevišķi smagi" [pārkāpumi], un Komisijai nav jāpierāda pārkāpuma faktiskā ietekme uz tirgu" (pārsūdzētā sprieduma 140. punkts).

25 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 143. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka "saistībā ar [..] attiecīgā tirgus apjomu EEZ teritorijā 2001. gadā (proti, EUR 550 miljoni) vai uz attiecīgo uzņēmumu tirgus daļu" ir "jāņem vērā citi apstākļi, kuriem ir nozīme aplūkojamajā lietā", proti, fakts, ka attiecīgais pārkāpums "pēc sava rakstura ir sevišķi smags un ka tas skar visu EEZ teritoriju".

26 Turklāt Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 143. punktā uzskatīja, ka "saskaņā ar pamatnostādņu 1. panta A iedaļu [1.A punktu] paredzamais naudas soda apmērs par sevišķi smagu pārkāpumu ir augstāks par EUR 20 miljoniem". Tā kā visu *Eni* tieši vai netieši piederošo sabiedrību pārdošanas apjomi "attiecībā uz konkrētajiem ražojumiem 2001. gadā sasniedza summu, kas ir lielāka par EUR 164 miljoniem [un] tai noteiktā naudas soda summa nepārsniedz maksimālo robežu 10 % apmērā no tā kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā, kā tas noteikts (Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.)) 23. panta 2. punktā, naudas soda sākumsummas noteikšana EUR 55 miljonu apmērā pirms reizināšanas koeficienta preventīvas iedarbības nodrošināšanai piemērošanas nav nesamērīga.

27 Visbeidzot Vispārējā tiesa arī noraidīja *Eni* argumentu, saskaņā ar kuru attiecīgajiem uzņēmumiem piederēja tikai ierobežota daļa no kopējā BK un EPBK tirgus, jo šis arguments ir balstīts "uz tirgu, kurā ietilpst abi šie ražojumi, kā arī dabiskais kaučuks, [un uz pēdējo minēto ražojumu] neattiecās strīdīgais lēmums" (pārsūdzētā sprieduma 144. punkts).

28 Runājot par otrā pamata otro daļu, Vispārējā tiesa vispirms pārsūdzētā sprieduma 164. punktā atgādināja, ka Komisija uzskatīja, ka *EniChem* jau ir bijis Komisijas lēmumu adresāts saistībā ar karteļiem, proti, Polipropilēna un *PVC II* lēmumiem.

29 Atbilstoši Vispārējās tiesas uzskatam no strīdīgā lēmuma izriet, ka aplūkojamajā lietā Komisija ir ņēmusi vērā "uzņēmuma" jēdzienu EKL 81. panta izpratnē ar recidīvu saistītā atbildību pastiprinoša apstākļa piemērošanas nolūkā. Tomēr Vispārējā tiesa uzsver, ka Komisijai, "ja tā vēlas atsaukties uz "uzņēmuma" jēdzienu [..], ir jānorāda uz sīki aprakstītiem un precīziem apstākļiem, kas pamato tās apgalvojumu" (pārsūdzētā sprieduma 166. punkts).

30 Komisija "[strīdīgā] lēmuma preambulas 487. apsvērumā norādīja uz "EniChem" vispārīgā veidā, jo šis nosaukums [strīdīgā] lēmuma preambulas 36. apsvērumā ir definēts kā "jebkura *Eni SpA* piederoša sabiedrība"", ko Vispārējā tiesa uzskatīja par "relatīvi neprecīzu". Turklāt atbilstoši Vispārējās tiesas uzskatam "Polipropilēna lēmumā minētā sabiedrība, proti, [*Anic SpA*], nav viena no [..] juridiskajām personām", kas minētas strīdīgā lēmuma preambulas 26.–35. apsvērumā, kuru mērķis "būtībā ir aprakstīt izmaiņas *Eni* piederošajās sabiedrībās pārkāpuma laikā, kas izdarīts pēc Polipropilēna un *PVC II* lēmumu pieņemšanas" (pārsūdzētā sprieduma 167. punkts).

31 Komisija atsaucas uz Polipropilēna un *PVC II* lēmumiem, "norādot, ka "Eni" ir bijis iesaistīts minētajos lēmumos". Tomēr šis nosaukums nav ietverts nevienā strīdīgā lēmuma klauzulā. It īpaši "no [strīdīgā] lēmuma preambulas 26.–36. apsvēruma izriet, ka tad, kad Komisija domāja par sabiedrību *Eni* kā citu uzņēmumu mātesuzņēmumu, tā izmantoja nosaukuma "Eni SpA"" (pārsūdzētā sprieduma 168. punkts).

32 Vispārējā tiesa precizēja, ka, pat ja pieņemtu, ka, "izmantojot [..] nosaukumu "Eni", Komisija bija domājusi par sabiedrībām, kas bija daļas no "uzņēmuma" [..], ko veidoja *Eni* kontrolētās juridiskās personas, ir jānorāda, ka Komisija šajā ziņā nav sniegusi [strīdīgajā] lēmumā nekādas sīki aprakstītas un precīzas ziņas" (pārsūdzētā sprieduma 169. punkts). Tomēr, tā kā aplūkojamajā lietā izmaiņas attiecīgo sabiedrību struktūrā un kontrolē ir sevišķi sarežģītas, "šajā kontekstā Komisijai bija jābūt īpaši precīzai un bija jāsniedz visas sīki izklāstītās ziņas, kas nepieciešamas, lai secinātu, ka [strīdīgajā] lēmumā minētās sabiedrības un Polipropilēna un *PVC II* lēmumos minētās sabiedrības veido vienu un

to pašu "uzņēmumu" EKL 81. panta izpratnē" (pārsūdzētā sprieduma 170. punkts). Uzskatot, ka Komisija šo pienākumu norādīt pamatojumu nebija izpildījusi, Vispārējā tiesa šo otrā pamata otro daļu atzina par pamatotu.

33 Visbeidzot, runājot par otrā pamata trešo daļu, kas attiecas uz Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētās maksimālās robežas piemērošanu, Vispārējā tiesa nosprieda, ka "10 % maksimālā robeža minētās tiesību normas izpratnē ir jāaprēķina, par pamatu ņemot visu sabiedrību, kas veido vienotu ekonomisku vienību, kas rīkojas kā uzņēmums EKL 81. panta izpratnē, kumulatīvo apgrozījumu" (pārsūdzētā sprieduma 177. punkts). Līdz ar to *Eni* argumenti, kuru mērķis ir pierādīt, ka naudas soda, par kura samaksu *Eni* ir solidāri atbildīga, summa būtu jāierobežo ar 10 % no *Syndial* apgrozījuma, ir neefektīvi (pārsūdzētā sprieduma 178. punkts).

34 Līdz ar to, tā kā Vispārējā tiesa apmierināja otrā pamata otro daļu, tā atcēla strīdīgā lēmuma rezolutīvās daļas 2. panta c) punktu, ciktāl tajā ir *Eni* noteikta naudas soda summa EUR 272,25 miljonu apmērā, un noteica šo summu EUR 181,5 miljonu apmērā. Pārējā daļā Vispārējā tiesa prasību noraidīja.

Lietas dalībnieku prasījumi

35 *Eni* apelācijas sūdzībā prasījumi tiesai ir šādi:

— pilnībā vai daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl tajā ir noraidīta *Eni* lietā T-39/07 iesniegtā prasība, un līdz ar to,

  — pilnībā vai daļēji atcelt strīdīgo lēmumu,

  — un/vai atcelt vai vismaz samazināt *Eni* strīdīgajā lēmumā uzliktā naudas soda apmēru;

— pakārtoti, pilnībā vai daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl tajā ir noraidīta *Eni* lietā T-39/07 iesniegtā prasība, un nodot lietu atkārtotai izskatīšanai Vispārējā tiesā, lai tā lemtu pēc lietas būtības, ņemot vērā Tiesas sniegtos norādījumus;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs;

— noraidīt Komisijas pretapelācijas sūdzību, ciktāl tā ir daļēji nepieņemama un katrā ziņā nepamatota, un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

36 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— apelācijas sūdzību noraidīt;

— atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa daļēji atcēla lēmumu daļā, kas attiecas uz atbildību pastiprinoša apstākļa atzīšanu recidīva dēļ, un līdz ar to samazināja naudas soda apmēru;

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par pamata apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību

Par pamata apelācijas sūdzību

37 *Eni* savas apelācijas sūdzības pamatojumiem izvirza divus pamatus. Pirmais pamats būtībā attiecas uz faktu, ka, pēc *Eni* domām, Vispārējai tiesai strīdīgais lēmums būtu bijis jāatceļ, ciktāl ar to *Eni* tiek uzlikta atbildība pārkāpumā, ko izdarījusi *Syndial* un/vai *Versalis*. Otrais pamats ir balstīts uz apgalvotām kļūdām tiesību piemērošanā saistībā ar naudas soda apmēra noteikšanu.

Par pirmo pamatu, kas attiecas uz LESD 101. panta, Hartas 41., 47.–49. un 52. panta, ECPAK 6. un 7. panta [un] tiesību vispārējo principu pārkāpumu, kā arī pamatojuma nesniegšanu

38 Pirmais *Eni* izvirzītais pamats attiecas uz LESD 101. panta, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") un 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. un 7. panta pārkāpumu, nevainīguma prezumpcijas, tiesiskuma, sodu individuālas attiecināmības un personiskās atbildības, tiesību uz aizstāvību ievērošanas, tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu principu pārkāpumu, kā arī pamatojuma nesniegšanu, pārkāpjot LESD 296. pantu.

39 Šim pirmajam pamatam būtībā ir četras daļas. Pirmā daļa attiecas uz apgalvotajām Vispārējās tiesas kļūdām tiesību piemērošanā saistībā ar vainojamības pārkāpumā nosacījumiem un pierādījuma veidu. Otrā un trešā daļa attiecas uz apgalvoto Vispārējās tiesas kļūdaino novērtējumu saistībā ar iespēju atspēkot nevainīguma prezumpciju, kā rezultātā *Eni* uzliktā atbildība ieguva objektīvu raksturu un vainas prezumpcija neatspēkojamu raksturu. Ceturtā daļa attiecas uz apgalvoto kapitālsabiedrību ierobežotās atbildības principu, kopīgiem principiem attiecībā uz atbildību un principiem uzņēmuma tiesību pārņemšanas jomā.

– Par dažu pamatu pieņemamību

40 Runājot par iebildumiem, kas saistīti ar apgalvoto Hartas 47. panta un ECPAK 6. panta pārkāpumu, kurš nevar tikt attiecināts uz konkrētu pirmā pamata daļu, Komisija vispirms norāda, ka pirmajā instancē tie netika minēti un līdz ar to ir nepieņemami. Tas pats attiecas uz *Eni* iebildumu, saskaņā ar kuru vainas prezumpcija saistībā ar [uzņēmuma] pilnīgu kontroli rada nepamatotu atšķirīgu attieksmi starp vispārējo mātesuzņēmuma pilnīgas kontroles neesamības gadījumu un situācijām, kurās mātesuzņēmumam meitasuzņēmuma kapitāls pieder pilnībā.

41 Šajā ziņā ir jāsecina, ka šie iebildumi, kā to norādīja Komisija, pirmajā instancē patiešām netika minēti. Tomēr šis apstāklis pats par sevi nav pietiekams, lai minētie iebildumi būtu nepieņemami, ciktāl to mērķis nav izvirzīt jaunu pamatu, lai pamatotu Vispārējā tiesā celto prasību, bet lai apstrīdētu pārsūdzētā sprieduma pamatotību. Izskatāmajā lietā iepriekšējā punktā izvirzītie iebildumi patiešām var tikt interpretēti pēdējā minētajā izpratnē.

42 Līdz ar to *Eni* izvirzītie iebildumi attiecībā uz apgalvoto Hartas 47. panta un ECPAK 6. panta, kā arī nepamatoto atšķirīgo attieksmi, pamatojoties uz mātesuzņēmumam piederošo meitasuzņēmuma ieguldījuma likmi, pārkāpumu ir jāuzskata par pieņemamiem.

– Par pirmā pamata pirmo daļu, kas attiecas uz apgalvotajām Vispārējās tiesas kļūdām tiesību piemērošanā saistībā ar vainojamības pārkāpumā nosacījumiem un pierādījuma veidu

i) Lietas dalībnieku argumenti

43 *Eni* norāda, ka Vispārējā tiesa pretēji tam, ko Tiesa ir prasījusi no Komisijas savā 2011. gada 20. janvāra spriedumā lietā C-90/09 P *General Química* u.c./Komisija (Krājums, I-1. lpp., 78. punkts), nav paudusi savu viedokli konkrēti par *Eni* norādītajiem argumentiem attiecībā uz apgalvoto Komisijas pienākumu sniegt pierādījumu par *Eni* faktiskas izšķirošanas ietekmes izmantošanu pār savu meitasuzņēmumu *Versalis*.

44 Šajā ziņā Vispārējā tiesa esot tikai precīzi atspoguļojusi 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija (Krājums, I-8237. lpp.), kā rezultātā pārsūdzētajā spriedumā nav sniegts pamatojums. Turklāt uzņēmuma izšķirošās ietekmes uz tam pilnībā piederošu meitasuzņēmumu faktiskas izmantošanas prezumpcija neesot pamatota un esot pretrunā tostarp tiesiskuma, sodu individuālas attiecināmības, personiskās atbildības un tiesiskās noteiktības principiem.

45 Komisija būtībā uzskata, ka tā atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai ir tiesīga uzskatīt, ka pastāv mātesuzņēmuma faktiska kontrole, tikai pamatojoties uz to, ka tam meitasuzņēmuma kapitāls pieder pilnā apmērā.

ii) Tiesas vērtējums

46 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 101. panta piemērošanas nolūkā meitasuzņēmuma rīcībā mātesuzņēmumu var vainot tostarp tad, ja, lai gan tas ir atsevišķa juridiska persona, šis meitasuzņēmums savu rīcību tirgū nenosaka patstāvīgi, bet gan galvenokārt piemēro mātesuzņēmuma dotus norādījumus, it īpaši ņemot vērā ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas šīs divas juridiskās personas apvieno. Šādā situācijā, tā kā mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums ir vienas ekonomiskas vienības daļas un tātad veido vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē, Komisijai ir tiesības adresēt mātesuzņēmumam lēmumu, ar kuru tiek uzlikti naudas sodi, turklāt netiek prasīts pierādīt pēdējā minētā personisku līdzdalību pārkāpumā (skat. tostarp 2012. gada 13. decembra rīkojumu lietā C-654/11 P *Transcatab*/Komisija, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 No pastāvīgās judikatūras izriet arī, ka īpašajā gadījumā, kad mātesuzņēmumam pieder viss vai gandrīz viss tā meitasuzņēmuma, kurš ir pārkāpis Savienības konkurences tiesību normas, kapitāls, pastāv atspēkojama prezumpcija, saskaņā ar kuru šim mātesuzņēmumam ir faktiski izšķiroša ietekme uz tā meitasuzņēmumu. Šādā situācijā pietiek, ja Komisija, lai uzskatītu, ka ir izpildīta minētā prezumpcija, pierāda, ka viss vai gandrīz viss meitasuzņēmuma kapitāls pieder tā mātesuzņēmumam (skat. tostarp 2012. gada 3. maija spriedumu lietā C-289/11 P *Legris Industries*/Komisija, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Turklāt īpašajā gadījumā, kad kontrolakciju sabiedrībai pilnībā pieder iestarpinātās sabiedrības kapitāla daļas, kurai savukārt pilnībā pieder tās grupas meitasuzņēmuma kapitāldaļas, kurš ir Savienības konkurences tiesību normu pārkāpjošās rīcības īstenotājs, pastāv atspēkojama prezumpcija, saskaņā ar kuru šī kontrolakciju sabiedrība izmanto izšķirošu ietekmi uz iestarpināto sabiedrību un netieši caur šo pēdējo sabiedrību kontrolakciju sabiedrība ietekmē arī iepriekš minētā meitasuzņēmuma rīcību (iepriekš minētais spriedums lietā *General Química* u.c./Komisija, 88. punkts).

49 Izskatāmajā lietā visa attiecīgā pārkāpuma laikposmā *Eni* tieši vai netieši piederēja vismaz 99,97 % to uzņēmumu kapitāla, kuri tieši darbojās tā grupā BK un EPBK nozarē, proti, *EniChem Elastomeri*, *EniChem SpA* un *Versalis*, ko *Eni* neapstrīd. Līdz ar to šī sprieduma 47. un 48. punktā minētā un no pastāvīgās judikatūras izrietošā prezumpcija ir piemērojama *Eni*.

50 Runājot par *Eni* argumentiem, saskaņā ar kuriem minētā izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcija ir pretrunā tiesiskuma, sodu individuālas attiecināmības, personiskās atbildības, kā arī tiesiskās noteiktības principiem, atliek vien atgādināt, ka šīs prezumpcijas mērķis ir līdzsvarot mērķa sodīt konkurences noteikumiem, it īpaši LESD 101. pantam, pretēju rīcību un novērst tās atkārtošanos svarīgumu, no vienas puses, ar tādu atsevišķu vispārīgo Savienības tiesību principu kā tostarp nevainīguma prezumpcija, sodu individuāla attiecināmība, tiesiskās noteiktības princips, kā arī tiesības uz aizstāvību, tostarp pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips, svarīgumu, no otras puses. Tostarp tieši šī iemesla dēļ tā ir atspēkojama (šajā ziņā skat. tostarp 2011. gada 29. septembra spriedumu lietā C-521/09 P *Elf Aquitaine*/Komisija, 59. punkts). Tā kā *Eni* argumenti nav pamatoti, pārsūdzētajā spriedumā šajā ziņā nav pieļauta neviena kļūda.

51 Turklāt, runājot par apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 56.–67. punktā detalizēti paskaidroja iemeslu, kura dēļ tā atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai uzskatīja, ka Komisija, konstatējot *Eni* atbildību tostarp *Versalis* izdarītajā pārkāpumā, pamatoti varēja balstīties uz attiecīgo prezumpciju. Šie paskaidrojumi nerada nekādas šaubas attiecībā uz apsvērumiem, ar kuriem Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā pamatoja šo punktu, un tie ļauj Tiesai veikt savu kontroles uzdevumu. Pārsūdzētajā spriedumā tātad nav arī pieļauta pamatojuma nenorādīšana šajā ziņā. Turklāt pretēji tam, ko, kā šķiet, apgalvo *Eni*, šajā ziņā nav nozīmes tam, ka Vispārējā tiesa sava sprieduma pamatojumā ir balstījusies uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija.

52 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, pirmā pamata pirmā daļa ir noraidāma kā nepamatota.

– Par pirmā pamata otro un trešo daļu, kas attiecas uz apgalvoto Vispārējās tiesas kļūdaino novērtējumu saistībā ar iespēju atspēkot nevainīguma prezumpciju, kā rezultātā *Eni* uzliktā atbildība ieguva objektīvu raksturu un vainas prezumpcija neatspēkojamu raksturu

i) Lietas dalībnieku argumenti

53 Ar pirmā pamata otro un trešo daļu, kas ir izskatāmas kopā, *Eni* apgalvo, ka Komisijai administratīvās procedūras laikā iesniegtos pierādījumus būtu bijis jāuzskata par pietiekamiem, lai atspēkotu vainas prezumpciju. Vispārējā tiesa neesot veikusi pilnīgu, objektīvu un konkrētu visu lietas materiālos ietverto faktu pārbaudi. Konkrētāk, Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā faktu, ka *Eni* nekad nav tieši darbojies attiecīgajā nozarē, ka nav pastāvējusi neviena vadības amatu mātesuzņēmumā un meitasuzņēmumā pārklāšanās, ka *Eni* rīcībā nebija informācijas par tādiem stratēģiskajiem un uzņēmējdarbības plāniem un to īstenošanu, kādus bija noteikušas sabiedrības, kas veic [nozares] pamatdarbību, un ka *Eni* nekādā ziņā nebija iesaistīts lēmumu par stratēģisko un uzņēmējdarbības, kā arī tostarp ikgadējā tirdzniecības apjoma un cenu plānu noteikšanu pieņemšanas procesos.

54 Tomēr Vispārējā tiesa tikai uzsvēra divus aspektus, proti, pirmkārt, *Eni* tehniskā un finanšu koordinatora lomu un, otrkārt, nozīmīgumu saistībā ar ķīmijas nozari grupas ietvaros. *Eni* argumentu, saskaņā ar kuru tā meitasuzņēmums veica atsevišķu un ļoti no citām darbībām atšķirīgu darbību, Vispārējā tiesa esot noraidījusi, pamatojoties uz vienkāršu atsauci uz judikatūru. Lai gan Tiesa sava iepriekš minētā sprieduma lietā *General Química* u.c./Komisija 76. punktā pret šādu pieeju esot iebildusi.

55 Turklāt Vispārējā tiesa esot atkārtojusi Komisijas apsvērumus, saskaņā ar kuriem meitasuzņēmumos hierarhiskās attiecības esot aizvedušas pie meitasuzņēmumu rīkotājdirektoriem, kuri paši savukārt bija atbildīgi to ģenerāldirektoru priekšā, kurus netieši iecēlis *Eni*. Tomēr ģenerāldirektora iecelšana esot tikai tipiska galvenā akcionāra priekšrocība un pati par sevi nenozīmē izšķirošas ietekmes uz meitasuzņēmuma rīcību izmantošanu. Pārsūdzētā sprieduma 100. punktā Vispārējā tiesa esot norādījusi tikai uz pārbaudi, ko šajā ziņā veikusi Komisija, un secinājusi, ka šī pārbaude nešķiet acīmredzami kļūdaina, nepaužot savu nostāju par *Eni* norādītajiem argumentiem. Tātad pārsūdzētā sprieduma pamatojums esot acīmredzami nepietiekams.

56 Turklāt, pēc *Eni* domām, Vispārējās tiesas pārsūdzētā sprieduma 102. punktā izdarītais secinājums, saskaņā ar kuru ar faktu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai tikai netieši piederēja viss BK un EPBK ražošanā iesaistīto uzņēmumu kapitāls, nevarēja tikt pierādīts, ka *Eni* un attiecīgie uzņēmumi neveidoja vienu ekonomisku vienību, nav pietiekami pamatots un ir pretrunā pašas Vispārējās tiesas judikatūrai.

57 Turklāt *Eni* apgalvo, ka tā apsvērumi attiecībā uz tam uzliktās objektīvās atbildības raksturu pretēji tam, ko esot nospriedusi Vispārējā tiesa, nav balstīti uz kļūdainu premisu. Faktiskas noteicošās ietekmes prezumpcijas atspēkojamajam raksturam tā piemērošanas brīdī vajadzētu būt reālam apjomam. Komisija izvirzot apgalvojumu, ka būtībā faktiskas noteicošās ietekmes izmantošana sakrīt ar kontroles īstenošanu. Vispārējā tiesa šo apgalvojumu apstiprina, noraidot *a priori Eni* izvirzīto objektīvo faktu nozīmīgumu. Šāda nostāja esot pretrunā tiesībām uz aizstāvību, tiesību vispārējiem principiem, kas minēti arī Hartā, nevainīguma prezumpcijas principam, kā arī tiesiskuma principam, un ar to tiekot pārkāpts sodu individuālas attiecināmības un personiskās atbildības princips.

58 Visbeidzot, ņemot vērā *Eni* apsvērumus, Vispārējā tiesa kļūdaini esot uzskatījusi, ka Komisija nav pieļāvusi labas pārvaldības principa pārkāpumu.

59 Pēc Komisijas domām, *Eni* izvirzītie iebildumi ir nepieņemami, ciktāl faktiski tie ir vērsti uz jaunu faktu novērtēšanu. Katrā ziņā tie neesot pamatoti. Vispārējā tiesa esot ņēmusi vērā *Eni* norādītos faktus, lai atspēkotu prezumpciju, kas saistīta ar pilnīgas kontroles [īstenošanu] un esot paskaidrojusi iemeslu, kura dēļ tie ir neefektīvi vai nepamatoti. *Eni* būtu bijis jāpierāda, ka tā meitasuzņēmums juridisku un reglamentējošu iemeslu dēļ būtu aplūkojams kā atsevišķs uzņēmums vai arī ka visa kapitāla piederēšana bija tikai uz noteiktu laiku vai pārejas posmā, lai tādējādi parādītu, ka *Eni* un tā meitasuzņēmums neveidoja vienu uzņēmumu, kas izdarījis attiecīgo pārkāpumu. Sprieduma pamatojums šajā jautājumā esot pareizs, pietiekams un pārliecinošs.

ii) Tiesas vērtējums

60 Vispirms ir jāatbild uz Komisijas argumentiem attiecībā uz apgalvoto pirmā pamata otrās daļas nepieņemamību, ciktāl tā mērķis ir apstrīdēt Vispārējās tiesas veikto faktu novērtējumu.

61 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka *Eni*, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka tas būtu atspēkojis uz to kā mātesuzņēmumu, kuram pieder viss vai gandrīz viss tā meitasuzņēmuma kapitāls, attiecināmo vainas prezumpciju, savā apelācijas sūdzībā izceļ dažus šī sprieduma 53. punktā minētos faktus.

62 Tomēr, kā *Eni* apstiprināja tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, tas šajā ziņā neapstrīd šo faktu faktisko novērtējumu, bet gan juridisko vērtējumu, kuru Vispārējā tiesa attiecībā uz tiem veica, lai izdarītu secinājumu, ka šie fakti, pat pieņemot, ka to patiesums ir ticis pierādīts, neļauj secināt, ka *Eni* un tostarp *Versalis* nebūtu veidojuši vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē. Līdz ar to šis iebildums, ciktāl tā mērķis, lai Tiesa pārbaudītu šo vērtējumu, ir pieņemams.

63 Turklāt, runājot par šī iebilduma pamatotību, pirmkārt, ir jāatgādina, ka šī sprieduma 47. un nākamajos punktos minētajā judikatūrā, saskaņā ar kuru pilnīgas vai gandrīz pilnīgas kontroles [īstenošanas] situācijā Komisija naudas sodu uzliekošo lēmumu var adresēt mātesuzņēmumam, turklāt tai nav jāpierāda pēdējās minētās personiskā līdzdalība pārkāpumā, jo LESD 101. panta izpratnē mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums ir viens uzņēmums (šajā ziņā skat. iepriekš minēto rīkojumu lietā *Transcatab*/Komisija, 29. punkts un tajā minētā judikatūra), tas tā ir arī šī sprieduma 48. punktā minētajā netiešas kontroles gadījumā kā izskatāmajā lietā.

64 Runājot par *Eni* izvirzītajiem faktiem, lai atspēkotu attiecīgo prezumpciju, ir jāsecina, ka tie, pat pieņemot, ka Vispārējā tiesā patiešām tie tika pierādīti, var parādīt, ka *Versalis* bija noteikta neatkarība attiecībā uz tā darbībām ķīmijas jomā. Tomēr šis apstāklis pats par sevi nav pietiekams, lai pierādītu, ka

Eni un tostarp *Versalis* neveidoja vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē. Turklāt apstāklis, ka *Eni*, kā tas to atzīmēja, bija "vienkārša" tehniska un finanšu koordinatora loma vai ka tas šīm sabiedrībām sniedza finanšu un kapitāla atbalstu, pierāda, ka *Eni* nav atturējies izmantot noteicošo ietekmi pār saviem meitasuzņēmumiem. Kā to pārsūdzētā sprieduma 97. punktā pamatoti konstatēja Vispārējā tiesa, "sabiedrību grupas kontekstā sabiedrības, kura cita starpā koordinē finanšu investīcijas grupas ietvaros, mērķis ir apvienot dalību dažādu sabiedrību kapitālā un uzdevums – nodrošināt šo sabiedrību vienotu vadību, tostarp ar šīs budžeta kontroles palīdzību".

65 Šo secinājumu nevar atspēkot ar faktu, ka *Eni* nekad nav tieši darbojies ķīmijas nozarē vai ka nav pastāvējusi neviena vadības amatu mātesuzņēmumā un meitasuzņēmumā pārklāšanās. Apstāklis, ka mātesuzņēmums nav tieši piedalījies šajā pārkāpumā, nedz arī mudinājis to izdarīt, nevar pierādīt, ka šīs abas sabiedrības neveido vienu un to pašu ekonomisko vienību (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *General Química* u.c./Komisija, 103. punkts, kā arī 2011. gada 29. septembra spriedumu lietā C-520/09 *Arkema*/Komisija, Krājums, I-8901. lpp., 48.–50. punkts). Turklāt finanšu investīciju grupas ietvaros koordinēšanu *Eni* var nodrošināt arī bez šādas pārklāšanās vai tā tiešas līdzdalības operatīvajā savu meitasuzņēmumu vadībā, ko tas neapstrīd.

66 Šajā kontekstā nav atbalstāmi arī citi *Eni* izvirzītie argumenti, saskaņā ar kuriem pēdējā minētā rīcībā nebija informācijas par stratēģiskajiem un uzņēmējdarbības plāniem un to īstenošanu un ka tas nekādā ziņā nebija iesaistīts lēmumu par stratēģisko un uzņēmējdarbības, kā arī tostarp ikgadējā tirdzniecības apjoma un cenu plānu noteikšanu pieņemšanas procesos, jo tie ir saistīti tikai ar pamatdarbībām ķīmijas nozarē.

67 Turklāt, runājot par *Eni* argumentiem, saskaņā ar kuriem būtībā tā rīcībā esot bijušas tikai tipiskas galvenā akcionāra priekšrocības un ka fakts, ka šīs tiesības pašas par sevi nenozīmē izšķirošas ietekmes uz meitasuzņēmuma rīcību izmantošanu, jāatgādina, ka faktiskas izšķirošas ietekmes prezumpcija ir balstīta uz faktu, ka tieši šīs mātesuzņēmuma, kuram pieder viss vai gandrīz viss meitasuzņēmuma kapitāls, priekšrocības, kas šim mātesuzņēmuma ļauj, izņemot ārkārtas apstākļus, izmantot noteicošu ietekmi uz tā meitasuzņēmuma rīcību (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Elf Aquitaine*/Komisija, 60. punkts), un ka šādas faktiskas ietekmes neesamības pierādījums līdz ar to ir jāsniedz nevis Komisijai, bet pašam mātesuzņēmumam.

68 Šāda izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcijas piemērojamības interpretācija, uz kuru atsaucas Komisija un kuru Vispārējā tiesa ir apstiprinājusi, nepārveido šo prezumpciju arī par neatspēkojamu prezumpciju. Tas, ka ir grūti iesniegt pretējus pierādījumus, kas vajadzīgi, lai atspēkotu prezumpciju, pats par sevi nenozīmē, ka tā faktiski ir neatspēkojama (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Elf Aquitaine*/Komisija, 70. punkts). Konkrētāk, lai atspēkotu attiecīgo prezumpciju, *Eni* būtu bijis jāpierāda, ka *Versalis* varēja rīkoties pilnīgi neatkarīgi ne tikai darbības viedokļa, bet arī no finansu viedokļa, ko tas neizdarīja.

69 Līdz ar to, tā kā *Eni* apgalvojums, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesā izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcijai piešķīra objektīvu vai neatspēkojamu raksturu, nav pamatots, nevar tikt atbalstīti arī iebildumi attiecībā uz to, ka Vispārējā tiesa, piekrītot šādam minētās prezumpcijas raksturam, ir pārkāpusi nevainīguma prezumpcijas, sodu individuālas attiecināmības, personiskās atbildības, vienlīdzīgas attieksmes tiesiskuma principus Hartas 52. panta, kā arī Hartas 47. panta un ECPAK 6. un 7. panta izpratnē.

70 Tātad Vispārējā tiesa, nepieļaujot nevienu kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētajā spriedumā apstiprināja Komisijas apsvērumus, saskaņā ar kuriem nedz *Eni* argumenti, kas skaidri aplūkoti strīdīgā lēmuma preambulas 382.–398. apsvērumā, nedz arī citi *Eni* Vispārējā tiesā izvirzītie argumenti nav pietiekami, lai atspēkotu attiecīgo prezumpciju. Līdz ar to šajā ziņā izvirzītie iebildumi ir noraidāmi.

71 Otrkārt, runājot par apgalvoto Komisijas un pēc tam Vispārējās tiesas pieļauto pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, vispirms ir jāatgādina Tiesas judikatūra, saskaņā ar kuru pienākuma pamatot individuālu lēmumu mērķis – papildus ļaut tiesai īstenot savu kontroli – ir sniegt ieinteresētajai personai pietiekamu norādi, lai saprastu, vai lēmumā, iespējams, nav pieļauta kļūda, kas ļauj apstrīdēt tā likumību (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Elf Aquitaine*/Komisija, 148. punkts un tajā minētā judikatūra).

72 Izskatāmajā lietā ir jākonstatē, ka detalizēts pamatojums saistībā ar *Eni* atbildību attiecīgajā pārkāpumā, ko Komisija sniedz strīdīgā lēmuma preambulas 382.–398. apsvērumā, atbilst no iepriekšējā punktā minētās judikatūras izrietošajām prasībām. Lai gan Komisija nav vienu pēc otra aplūkojusi visus *Eni* Vispārējā tiesā izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcijas atspēkošanai norādītos faktus, tomēr tā ir sniegusi pietiekamu norādi, lai saprastu, vai lēmumā, iespējams, nav pieļauta kļūda, kas ļauj apstrīdēt tā likumību. It īpaši strīdīgā lēmuma preambulas 388. apsvērumā Komisija precizēja, ka *Eni* priekšrocības, kādas tās izriet tostarp no grupas uzņēmuma pārvaldes noteikumiem, ļāva *Eni* kontrolēt savu meitasuzņēmumu komercdarbības politikas būtiskos aspektus.

73 Tātad Vispārējā tiesa strīdīgā lēmuma pamatojumu šajā kontekstā uzskatīja par pietiekamu, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā.

74 Runājot par pārsūdzētā sprieduma pamatojumu, pietiek atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru sprieduma pamatojumā skaidri un nepārprotami ir jābūt Vispārējās tiesas argumentācijai, lai ieinteresētās personas varētu uzzināt pieņemtā lēmuma pamatojumu un lai Tiesa varētu veikt savu tiesas kontroli (skat. tostarp 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-202/07 P *France Télécom*/Komisija, Krājums, I-2369. lpp., 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

75 Izskatāmajā lietā nekas neliecina par to, ka detalizētā argumentācija pārsūdzētā sprieduma 93.–105. punktā par strīdīgā lēmuma pamatojumu šajā kontekstā neatbilstu šiem nosacījumiem. Līdz ar to arguments, saskaņā ar kuru pārsūdzētā sprieduma pamatojums esot nepietiekams, jo ar to tiek apstiprināts strīdīga lēmuma pamatojums saistībā ar izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcijas atspēkošanu, arī ir nepamatots.

76 Visbeidzot, ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa arī pārsūdzētā sprieduma 103. punktā pamatoti uzskatīja, ka Komisija nav izdarījusi arī labas pārvaldības principa pārkāpumu. Tādējādi ar to saistītais *Eni* arguments arī ir noraidāms kā nepamatots.

77 Tā kā neviens no *Eni* pirmā pamata otrās un trešās daļas pamatojumam izvirzītajiem argumentiem nav atbalstāms, šīs daļas ir noraidāmas kā nepamatotas.

– Par pirmā pamata ceturto daļu, kas attiecas uz apgalvoto kapitālsabiedrību ierobežotās atbildības principu, kopīgiem principiem attiecībā uz atbildību un principiem uzņēmuma tiesību pārņemšanas jomā

i) Lietas dalībnieku argumenti

78 Pēc *Eni* domām, no kapitālsabiedrību ierobežotās atbildības principa, kopīgiem principiem attiecībā uz atbildību un principiem uzņēmuma tiesību pārņemšanas jomā izriet, ka iespējamai sabiedrību atsevišķas juridiskās personas pāriešanai uz vienotu grupas koncepciju var piekrist tikai pilnīgi ārkārtas gadījumos, ja ir konstatēta un pierādīta kapitālsabiedrību ierobežotās atbildības principa ļaunprātīga izmantošana. Vispārējā tiesa nepamatoti nav veikusi nevienu specifisku šo apsvērumu, kā arī divu prasības pieteikumam pievienoto atzinumu – viens par Amerikas sabiedrību tiesībām un otrs par Amerikas konkurences tiesībām – analīzi. Vispārējā tiesa galu galā esot tikai atkārtojusi strīdīgā lēmuma preambulas 396. apsvērumā norādīto, atbilstoši kuram "ir nelietderīgi atsaukties uz citam tiesību jomām [..]". Tātad pārsūdzētais spriedums šajā ziņā esot prettiesisks.

79 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda uz pārsūdzētā sprieduma nepietiekamo pamatojumu saistībā ar *Eni* argumentiem par Tiesas judikatūru uzņēmuma tiesību pārņemšanas jomā. *Eni* uzsver, ka iespēja uzskatīt par atbildīgu atsevišķu vienību, kas nav pārkāpuma izdarītāja, ir ierobežota ar īpašiem un izņēmuma gadījumiem, jo tajā ir atkāpe no personiskās atbildības principa. Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi saiknes, kas vienoja *Syndial* un *Versalis* no tiesiskā un organizatoriskā viedokļa, un to, vai šīs sabiedrības galvenokārt piemēro vienus un tos pašus komerciālos norādījumus, bet ir tikai atgādinājusi, ka abi meitasuzņēmumi pilnībā tieši vai netieši piederēja *Eni*.

80 Komisija šajā ziņā norāda, ka attiecībā uz Savienības konkurences tiesībām no sabiedrību tiesību kontekstā vispārpiemērojamiem principiem nevar gūt nekādas atziņas. Amerikas tiesībās aizliegtu vienošanos jomā paredzētie noteikumi Savienības tiesībām neesot saistoši. Atzinumi par šīm tiesībām, kas pievienoti prasības pieteikumam pirmajā instancē un no jauna piedāvāti kā pielikumi apelācijas sūdzībai, tātad esot acīmredzami nenozīmīgi šīs lietas kontekstā un turklāt arī nepieņemami, jo tajos esot ietverti argumenti, kas nav atspoguļoti prasības pieteikuma tekstā. Visbeidzot arguments saistībā ar judikatūru par uzņēmuma tiesību pārņemšanu esot acīmredzami nenozīmīgs, jo, kā to pārsūdzētā sprieduma 117. punktā pietiekami paskaidroja Vispārējā tiesa, konkrētajā pārkāpumā *Eni* netika vainots, balstoties uz tiesību pārņemšanu. Turklāt šajā judikatūrā tiekot atbalstīta Komisijas nostāja.

ii) Tiesas vērtējums

81 Pirmkārt, runājot par atsaucēm, ko *Eni* veic uz vispārējiem tiesību principiem, proti, kapitālsabiedrību ierobežotās atbildības un sabiedrību atsevišķas juridiskās personas principu, kas esot pret *Eni* atbildību par tā meitasuzņēmumu izdarītu pārkāpumu, kā arī diviem tā apgalvojumu pamatojošiem atzinumiem, kas pievienoti prasības pieteikumam, ir jāsecina, ka šis iebildums ir acīmredzami nepamatots.

82 Šajā ziņā pietiek norādīt uz pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru Savienības konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumu darbībām (skat. tostarp 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*. I-123. lpp., 59. punkts), ka uzņēmuma jēdziens ir jāsaprot kā tāds, kas apzīmē ekonomisku vienību, pat tad, ja no juridiskā viedokļa šī ekonomiskā vienība sastāv no vairākām fiziskām vai juridiskām personām (skat. tostarp 2006. gada 14. decembra spriedumu lietā C-217/05 *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, Krājums, I-11987. lpp., 40. punkts), un ka, ja šāda ekonomiska vienība pārkāpj konkurences tiesību normas, tai saskaņā ar personiskās atbildības principu ir jāatbild par šo pārkāpumu (iepriekš minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

83 Ņemot vērā šo pastāvīgo judikatūru, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 113. un nākamajos punktos pamatoti varēja noraidīt analoģiskos *Eni* pirmajā instancē izvirzītos iebildumus, nesniedzot šajā ziņā detalizētu pamatojumu. Turklāt Vispārējā tiesa nav arī pieļāvusi kļūdu, norādot uz saviem apsvērumiem šajā jautājumā un konstatējot, ka *Eni* argumenti šajā ziņā esot balstīti uz kļūdainu premisu, ciktāl *Eni* patiesībā centās apstrīdēt mātesuzņēmuma, kuram pieder viss vai gandrīz viss meitasuzņēmums, izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcijas spēkā esamību.

84 Otrkārt, runājot par iebildumu, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma nepietiekamo pamatojumu saistībā ar Tiesas judikatūru uzņēmuma tiesību pārņemšanas jomā, tam nav pamata.

85 Kā Vispārējā tiesa būtībā konstatēja pārsūdzētā sprieduma 117. punktā, izskatāmajā lietā norādītā *Eni* atbildība neizriet no uzņēmuma tiesību pārņemšanas situācijas, jo pārkāpuma izdarīšanas brīdī *Eni* savus meitasuzņēmumus kontrolēja pilnībā vai gandrīz pilnībā, kas netika apstrīdēts. Līdz ar to Komisija, pamatojoties uz šī sprieduma 47. un 48. punktā minēto judikatūru, varēja pieņemt, ka *Eni*, ja vien nav pretēju pierādījumu, attiecīgā pārkāpuma izdarīšanas laikā nekad nav beidzis būt tā

"uzņēmuma" daļa LESD 101. panta izpratnē, kurš ir pārkāpuma, kas ir strīdīga lēmuma priekšmets, izdarītājs. Kā Vispārējā tiesa pamatoti konstatēja pārsūdzētajā spriedumā, pretējs pierādījums netika iesniegts. Tātad Vispārējā tiesa tiesiski pietiekami pamatoja pārsūdzēto spriedumu.

86 Līdz ar to kā nepamatota ir noraidāma arī pirmā pamata ceturtā daļa.

87 Tā kā neviena no pirmā pamata četrām daļām nav atbalstāma, šis pamats ir pilnībā noraidāms.

Par otro pamatu. kas attiecas uz Regulas Nr. 1/2003 23. panta un samērīguma principa pārkāpumu, kā arī pamatojuma nenorādīšanu, pārkāpjot LESD 296. pantu

88 Otram *Eni* apelācijas sūdzību pamatojošam pamatam būtībā ir divas daļas. Pirmā daļa attiecas uz Vispārējās tiesas kļūdām vērtējumā saistībā ar pārkāpuma smagumu un reizināšanas koeficentu, un otrā daļa attiecas uz to, ka nav ņemta vērā *Syndial* izslēgšanas no naudas soda aprēķināšanas sekas.

– Par otrā pamata pirmo daļu, kas attiecas uz Vispārējās tiesas kļūdām vērtējumā saistībā ar pārkāpuma smagumu un reizināšanas koeficentu

i) Lietas dalībnieku argumenti

89 Ar otrā pamata pirmo daļu *Eni* norāda, ka Vispārējā tiesa, lai noteiktu naudas soda sākumsummu, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, nav ievērojusi, ka tā rakstura dēļ, kas definēts tikai, ņemot vērā aizliegtas vienošanas prettiesisko priekšmetu, atstājot bez ievērības virkni citu nozīmīgu faktoru.

90 Vispirms Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā to, ka strīdīgajā lēmumā konstatētās pret konkurenci vērstās rīcības sekas esot bijušas "nosakāmas" pamatnostādņu 1.A punkta izpratnē un ka Komisija pirmajā paziņojuma par iebildumiem patiešām tās bija noteikusi. Līdz ar to atbilstoši *Eni* uzskatam Komisijai bija jāveic šo seku pārbaude.

91 Turklāt Vispārējā tiesa nepaskaidrojot pati ar saviem argumentiem, kādi ir tie kritēriji, kuru rezultātā tiek iegūta sākumsumma EUR 55 miljonu apmērā, nevis minimālo EUR 20 miljonu apmērā.

92 Visbeidzot *Eni* iebilst, ka Vispārējā tiesa ir noraidījusi *Eni* argumentus, saskaņā ar kuriem tas neapzinājās attiecīgās rīcības pret konkurenci vērsto raksturu, pārsūdzētā sprieduma 145. punktā konstatējot, ka *EniChem SpA* obligāti apzinājās šo rīcību. Pēc *Eni* domām, Vispārējās tiesas pamatojums ir pretrunīgs, jo Komisija uzskatīja *Eni* par atbildīgu tikai tā mātesuzņēmuma lomas dēļ, nevis tā dēļ, ka tas apzinājās attiecīgo rīcību.

93 Runājot par reizināšanas koeficientu preventīvās iedarbības nodrošināšanai, *Eni* apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā to, ka ķīmija nekad nav bijusi apelācijas sūdzības iesniedzēja pamatdarbības daļa un ka tam ir tikai relatīva nozīme grupas rūpniecības politikā. Vispārējā tiesa neesot arī konkrēti izvērtējusi to, ka Komisija kļūdaini piemēroja reizināšanas koeficentu 2, kura, savukārt, neesot pareizi izvērtējusi strīdīgā lēmuma adresātu apgrozījumu un neesot norādījusi arī atbilstošu pamatojumu šajā ziņā.

94 Komisija norāda tostarp, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai horizontālās aizliegtās vienošanās par cenām pašas par sevi var kvalificēt kā "sevišķi smagus" [pārkāpumus]. Īpaši seku identificēšana būtu bijusi augtākais papildus vērā ņemams elements, lai paaugstinātu naudas soda sākumsummu. Neko nemaina tas, ka Komisija uzskatīja, ka tā spēj veikt šo novērtējumu tikai pēc neauglīga mēģinājuma pirmajā paziņojumā par iebildumiem.

95 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojums, saskaņā ar kuru aizliegtā vienošanās attiecās tikai uz ierobežotu daļu konkrētā tirgus, attiecas uz faktiem un līdz ar to ir nepieņemams. Runājot par summu EUR 55 miljonu apmērā kā sākumpunktu naudas soda aprēķināšanai, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 143. punktā esot izsmeļoši paskaidrojusi tā iemeslu. Komisija, uzskatot subjektīvo elementu par nenozīmīgu, pauž viedokli, ka *Eni*, tā kā tas bija minētā aizliegtās vienošanās dalībnieka uzņēmuma vadītājs, arī bija informēts par attiecīgajām pret konkurenci vērstajām rīcībām.

ii) Tiesas vērtējums

96 Pirmkārt, saistībā ar attiecīgā pārkāpuma seku nozīmīgumu ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības ar konkurenci saistīto tiesību pārkāpuma smagums ir jāpierāda, ņemot vērā lielu skaitu elementu, turklāt nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs obligāti vērā ņemams kritēriju saraksts (skat. tostarp 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-445/11 P *Bavaria*/Komisija, 59. punkts un tajā minētā judikatūra). Runājot konkrētāk par aizliegto vienošanos faktisko ietekmi uz tirgu, tas nav izšķirošs kritērijs, nosakot naudas sodu apmēru (skat. 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-272/09 P *KME Germany* u.c./Komisija, Krājums, I-12789. lpp., 34. punkts, kā arī lietā C-389/10 P, Krājums, I-13125. lpp., 44. punkts).

97 Turklāt horizontālās aizliegtās vienošanās par cenām vai tirgu sadali var kvalificēt kā sevišķi smagus pārkāpumus tikai to būtības dēļ, nepastāvot nepieciešamībai, lai Komisija pierādītu pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu (skat. tostarp iepriekš minēto rīkojumu lietā *Transcatab*/Komisija, 42. punkts). Šajā gadījumā pārkāpuma konkrētā ietekme ir tikai viens no elementiem, kurš – ja šādu ietekmi var noteikt – ļauj Komisijai palielināt naudas soda sākumsummu, kas pārsniedz minimālo iespējamo summu EUR 20 miljonu apmērā (2009. gada 3. septembra, spriedums lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, I-7415. lpp., 75. punkts).

98 Līdz ar to, ja Vispārējā tiesa būtu ņēmusi vērā attiecīgā pārkāpuma konkrētās ietekmes uz tirgu sekas – pieņemot, ka šīs sekas ir bijušas patiešām nosakāmas, – tad tā to būtu darījusi tikai virspusēji. Turklāt, tā kā attiecīgais pārkāpums pēc savas būtības ir sevišķi smags, tā konkrētās ietekmes ņemšana vērā būtu varējusi tikai izraisīt naudas soda palielinājumu. Tātad šis iebildums ir neefektīvs (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, 75. punkts, un iepriekš minēto rīkojumu lietā *Transcatab*/Komisija, 43. un 44. punkts).

99 Otrkārt, runājot par iebildumu, kas saistīts ar to, ka Vispārējā tiesa neesot paskaidrojusi pati ar saviem argumentiem, pamatojoties uz kādiem kritērijiem tikai noteikta sākumsumma EUR 55 miljonu apmērā, nevis minimālo EUR 20 miljonu apmērā, atliek vien konstatēt, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 143. punktā ir sniegusi detalizētu to faktoru izklāstu, kurus tā ņēma vērā, lai novērtētu pārkāpuma smagumu. Tātad šis iebildums ir acīmredzami nepamatots. Tikai tas, ka Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, šajā ziņā apstiprināja arī vairākus Komisijas strīdīgajā lēmumā veiktos novērtējuma elementus, nevar atspēkot šo secinājumu (šajā ziņā skat. 2012. gada 22. novembra spriedumu lietā C-89/11 P *E.ON Energie*/Komisija, 133. punkts).

100 Treškārt, runājot par to, ka *Eni* neesot apzinājies pārkāpjošo rīcību pret konkurenci vērsto raksturu, pietiek atgādināt, ka atbildība pārkāpuma izdarīšanā šai sabiedrībai tika noteikta tādēļ, ka tas, kā tas izriet no šī sprieduma apsvērumiem attiecībā uz pirmo apelācijas sūdzības pamatojumam izvirzīto pamatu, LESD 101. panta izpratnē veidoja vienu uzņēmumu ar *EniChem SpA*, kas pārdēvēts par *Syndial*. Tādējādi, tā kā Vispārējās tiesas pārsūdzētā sprieduma 145. punktā izdarītais secinājums, saskaņā ar kuru *EniChem SpA* obligāti bija informēts par izdarīto pārkāpumu, nav apstrīdēts, atliek vien noraidīt pirmajā instancē izvirzīto argumentu, kas attiecās uz faktu, ka Komisija naudas soda sākumsummu esot noteikusi kļūdaini, neņemot vērā subjektīvos apstākļus attiecībā uz *Eni*. Tātad šis iebildums ir acīmredzami nepamatots, turklāt nav jālemj par to, vai attiecīgo rīcību pret konkurenci vērstā rakstura apzināšanās ir vai nav nozīmīga naudas soda apmēra noteikšanā.

101 Ceturtkārt, iebildums, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā apgalvoto ķīmijas nozares relatīvo nozīmīgumu grupas rūpniecības politikā, ir neefektīvs. Šis apstāklis pats par sevi pat tad, ja tas būtu pierādīts, būtu nenozīmīgs sākumsummas naudas soda aprēķināšanai noteikšanā. Tas arī nevar būt mīkstinošs apstāklis pamatnostādņu 2. punkta izpratnē.

102 Piektkārt, runājot par iebildumu, kas attiecas uz Vispārējās tiesas veikto nepareizo novērtējumu saistībā ar apgalvoto kļūdaino Komisijas veikto reizināšanas koeficienta 2 piemērošanu un nepietiekama pamatojuma šajā ziņā pārsūdzētajā spriedumā norādīšanu, jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda apstrīdētie elementi spriedumā, kura atcelšana tiek pieprasīta, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti izvirzīti apelācijas sūdzības atbalstam (skat. tostarp iepriekš minēto spriedumu lietā *Arkema*/Komisija, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

103 Jāsecina, ka *Eni* šajā kontekstā precīzi nenorāda juridiskos argumentus, kas konkrēti izvirzīti tā prasībā atcelt pārsūdzēto spriedumu atbalstam. Tas savas apelācijas sūdzības 72. punktā tikai apgalvo, ka Komisija nav "pareizi" novērtējusi "nozīmīgos" aprēķināšanas faktorus – tostarp apgrozījumu – un ka Vispārējā tiesa neesot "pareizi" novērtējusi šo apgalvoto kļūdaino piemērošanu. Tāpat *Eni* nav paskaidrojis, kādā ziņā pārsūdzētajā spriedumā šajā ziņā nebija norādīts pareizs pamatojums. Šādos apstākļos Tiesa nevar veikt likumības pārbaudi, pretējā gadījumā tā spriestu *ultra petita* (skat. pēc analoģijas iepriekš minēto spriedumu lietā *Arkema*/Komisija, 61. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to šie iebildumi ir nepieņemami.

104 Visbeidzot, runājot par iebildumu, kas saistīts ar samērīguma principa pārkāpumu, ir jāsecina, ka *Eni* neizvirza atšķirīgus argumentus kā vien tos, kas norādīti citu iebildumu otrā pamata pirmās daļas kontekstā pamatojumam. Turklāt ir jāatgādina, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs būtībā tos pašus argumentus norādīja Vispārējā tiesā, lai tā, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, samazinātu apelācijas sūdzības iesniedzējam uzlikto naudas sodu, un ka Vispārējā tiesa pēc tam, kad tā šos argumentus pārbaudīja, secināja, ka pēdējie minētie šādu samazinājumu nepamato (skat. 2012. gada 2. februāra rīkojumu lietā C-404/11 P *Elf Aquitaine*/Komisija, 89. punkts), lai gan tā naudas sodu samazināja citu iemeslu dēļ.

105 Šādos apstākļos Tiesa taisnīguma apsvērumu dēļ nedrīkst ar savu novērtējumu aizstāt Vispārējās tiesas novērtējumu, kura, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, lemj par naudas sodu summu, kas uzlikta uzņēmumiem par Savienības tiesību normu pārkāpumu (skat. iepriekš minēto rīkojumu lietā *Elf Aquitaine*/Komisija, 90. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to arī šis iebildums nav atbalstāms.

106 Tā kā neviens no otrā pamata pirmajā daļā ietvertajiem iebildumiem nav pamatots, šī daļa ir noraidāma.

– Par otrā pamata otro daļu, kas attiecas uz *Syndial* izslēgšanas no naudas soda aprēķināšanas seku neņemšanu vērā

i) Lietas dalībnieku argumenti

107 Pēc *Eni* domām, *Syndial* kā strīdīgā lēmuma adresātes izslēgšana izraisīja smagas sekas uz augstākās 10 % likmes, kas paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, piemērošanu. *Eni* atkārto savu argumentu, kas balstīts uz judikatūru, saskaņā ar kuru atbildības uzņēmumu tiesību pārņemšanas gadījumā priekšnosacījums ir, lai pārkāpumu izdarījusī sabiedrība būtu beigusi pastāvēt no ekonomiskā un/vai juridiskā viedokļa, kas izskatāmajā lietā tā nav.

108 Komisija atbild, ka Vispārējā tiesa, kas ar to saistītos argumentus aplūkoja pārsūdzētā sprieduma 177.–179. punktā, nav pieļāvusi nevienu kļūdu. Visā aizliegtās vienošanās laikposmā *Eni* ir kontrolējis sabiedrību, kura bija tieša aizliegtās vienošanās dalībniece, līdz ar to fakts, ka *Syndial* nav uzlikts

nekāds naudas sods, neietekmētu *Eni* atbildību. Turklāt, kā to pārsūdzētā sprieduma 177.–179. punktā esot paskaidrojusi Vispārējā tiesa, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā 10 % maksimālā robeža attiecoties uz grupu.

ii) Tiesas vērtējums

109 Vispirms Vispārējā tiesa, kas pārsūdzētā sprieduma 177.–179. punktā jau noraidīja *Eni* argumentu, saskaņā ar kuru *Syndial* kā strīdīgā lēmuma adresāta izslēgšana esot izraisījusi "smagas sekas" uz augstākās 10 % likmes, kas paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, piemērošanu, atgādināja tās judikatūru šajā ziņā, saskaņā ar kuru šī maksimālā robeža ir jāaprēķina, par pamatu ņemot visu sabiedrību, kas veido vienotu ekonomisku vienību, kura rīkojas kā uzņēmums LESD 101. panta izpratnē, kumulatīvo apgrozījumu. Tiesa jau ir apstiprinājusi, ka šajā judikatūrā nav pieļauta neviena kļūda tiesību piemērošanā (skat. 2012. gada 3. maija rīkojumu lietā C-240/11 P *World Wide Tobacco España*/Komisija, 45. un 46. punkts).

110 Līdz ar to *Eni* šajā ziņā izvirzītais iebildums ir neefektīvs, jo, pat pieņemot, ka *Syndial* būtu bijis strīdīgā lēmuma adresāts, naudas soda apmērs, par kura samaksu *Eni* būtu bijis solidāri atbildīgs, nebūtu bijis jāierobežo ar 10 % no *Syndial* apgrozījuma.

111 Turklāt, ņemot vērā šī sprieduma 109. punktā minēto judikatūru, nav nozīmīgs arī arguments, saskaņā ar kuru atbildība uzņēmumu tiesību pārņemšanas gadījumā noteikti prasot, lai pārkāpumu izdarījusī sabiedrība būtu beigusi pastāvēt no ekonomiskā un/vai juridiskā viedokļa, kas izskatāmajā lietā tā neesot. Noteicošais šajā kontekstā ir tas, ka *Syndial*, ko *Eni* neapstrīd, bija tieši iesaistīts attiecīgajā pārkāpumā vismaz līdz tā darbības ķīmijas jomā nodošanai *Versalis* un ka *Syndial*, kad šī sabiedrība tieši piedalījās pārkāpumā, kontrolēja *Eni*.

112 Visbeidzot, *Eni* nav apgalvojis, ka *Syndial*, pēc tā darbības ķīmijas jomā nodošanas *Versalis*, pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas vairs nebija *Eni* kontrolētās grupas daļa. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējs attiecīgā pārkāpuma laikā un līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanai nekad nav beidzis būt attiecīgo pārkāpumu izdarījušā uzņēmuma vadītāja sabiedrība, tādējādi *Eni* argumenti attiecībā uz uzņēmumu tiesību pārņemšanu šajā kontekstā nav nozīmīgi.

113 No tā izriet, ka apelācijas sūdzības otrā pamata otrā daļa arī ir noraidāma un tādējādi otrais pamats ir pilnībā noraidāms.

114 Tā kā neviens no šīs apelācijas sūdzības pamatiem nav atbalstāms, tā ir pilnībā jānoraida.

Par pretapelāciju

Lietas dalībnieku argumenti

115 Savas pretapelācijas pamatojumā Komisija izvirza vienu pamatu, kas attiecas uz LESD 296. panta, lasot to kopā ar LESD 101. pantu, pārkāpumu, procesuālo noteikumu pārkāpumiem, ar kuriem nodarīts kaitējums Komisijas interesēm un sacīkstes principa pārkāpumu. Pārsūdzētajā spriedumā kļūdaini esot nospriests, ka strīdīgajā lēmumā esot sniegti nepietiekami fakti, lai pierādītu atbildību pastiprinošo apstākli recidīva dēļ attiecībā pret *Eni* un *Versalis*.

116 Pirmkārt, Komisija atgādina, ka tā otrā paziņojuma par iebildumiem 430. punktā paziņoja par savu nodomu kā atbildību pastiprinošu apstākli ņemt vērā iepriekšējos jau konstatētos pārkāpumus un skaidri norādīja *Eni* līdzdalību pārkāpumos, kuri minēti Polipropilēna un *PVC II* lēmumos. *Eni* neesot paudis savu viedokli šajā ziņā procedūras Komisijā laikā. Pirmo reizi savā prasības pieteikumā pirmajā instancē *Eni* esot norādījis, pirmkārt, ka agrāko pārkāpumu izdarītājs un persona, kas piedalījušies šajā

pārkāpumā, neesot identiski, attiecīgās nozares esot saistītas ar atšķirīgām precēm un tirgiem un jau ir nodotas pirms Polipropilēna un *PVC II* lēmumiem pieņemšanas un, otrkārt, ka grupas uzņēmums, kas iesaistīts agrākajās konkurences lietās, esot bijis *EniChem SpA*.

117 Turklāt *Eni* nekad neesot apgalvojis, ka sodītās sabiedrības Polipropilēna un *PVC II* lēmumos nedarbojas "*ENI* grupas" vadībā. Komisija uzskata, ka šajos lēmumos, ja tā būtu vēlējusies, tā būtu varējusi uzlikt naudas sodu tam pašam mātesuzņēmumam, proti, *Eni*, kas esot pilnībā kontrolējis minēto lēmumu adresātes sabiedrības *EniChem SpA* un *Anic SpA*. Vispārējā tiesa savā 2003. gada 30. septembra spriedumā lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija (*Recueil*, II-4071. lpp.) esot apstiprinājusi, ka Komisija šādos apstākļos pamatoti var uzskatīt, ka tas pats uzņēmums ir ticis sodīts par tāda paša veida pārkāpumu.

118 Vispārējā tiesa neesot lietas dalībniekiem uzdevusi rakstveida jautājumus par recidīvu un neesot lūgusi sniegt faktu paskaidrojumus tiesas sēdes laikā. Tātad pārsūdzētajā spriedumā pilnīgi negaidīti esot daļēji atcelts strīdīgais lēmums, pamatojoties uz apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu. Līdz ar to pārsūdzētajā spriedumā esot pārkāpts LESD 296. pants, lasot to kopā ar LESD 101. pantu. Vispārējā tiesa kļūdaini esot noteikusi pienākuma norādīt pamatojumu priekšmetu un apjomu. Turklāt atbilstoši Komisijas uzskatam Vispārējās tiesas pieejai ir raksturīgs smags sacīkstes principa pārkāpums un līdz ar to procesuālo noteikumu pārkāpums, ar kuru nodarīts kaitējums Komisijas interesēm.

119 Komisija uzsver, ka tiesību akta pamatojums ir jāizvērtē, ņemot vērā tostarp tā kontekstu. Tiesa savā 2004. gada 22. jūnija spriedumā lietā C-42/01 Portugāle/Komisija (Krājums, I-6079. lpp., 66. punkts un tajā minētā judikatūra) esot atzinusi par pietiekamu pamatojumu kopsavilkuma veidā lēmumā, kas pieņemts tā adresātam labi zināmā kontekstā. Turklāt atbilstoši Komisijas uzskatam Vispārējai tiesai būtu bijis jādod Komisijai iespēja paskaidrot un precizēt savu pamatojumu, kā Vispārējā tiesa to darīja lietā, kurā pasludināts Vispārējās tiesas 2012. gada 13. decembra spriedums T-103/08 *Versalis* un *Eni*/Komisija.

120 Visbeidzot, atbilstoši Komisijas uzskatam strīdīgā lēmuma preambulas 366.–373. apsvērumā skaidri ir pierādīta turpinātība starp uzņēmumu, kas bija *PVC II* lēmuma adresāts, un uzņēmumu, kas bija iesaistīts attiecīgajā pārkāpumā šajā lietā. Līdz ar to Komisija izvirza prasījumu atcelt pārsūdzēto spriedumu daļā, kurā Vispārējā tiesa daļēji atcēla strīdīgo lēmumu attiecībā uz recidīva konstatāciju gan saistībā ar Polipropilēna lēmumu, gan saistībā ar *PVC II* lēmumu, un katrā ziņā tiktāl, ciktāl Vispārējās tiesas veiktā šī lēmuma atcelšana attiecas uz recidīvu saistībā ar *PVC II* lēmumu.

121 Atbilstoši *Eni* uzskatam Komisija savā pretapelācijas sūdzībā pamatojas uz kļūdainu strīdīgā lēmuma un pārsūdzētā sprieduma izpratni, kā arī maldinošu *Eni* to iebildumu izklāstu, kas izvirzīti administratīvās procedūras un tiesvedības pirmajā instancē laikā.

122 *Eni* apgalvo, ka Savienības tiesībās nav noteikts, ka paziņojuma par iebildumiem adresātam administratīvajā procesā būtu jāapstrīd dažādi šajā paziņojumā iekļautie faktiskie vai tiesiskie apstākļi, un atsaucas šajā ziņā uz Vispārējās tiesas 2011. gada 15. septembra spriedumu lietā T-234/07 *Koninklijke Grolsch*/Komisija (Krājums, II-6169. lpp., 37. punkts). Vispārējā tiesa esot pamatoti konstatējusi, ka Komisija nevarēja *Eni* vainot recidīvā, nosakot tam *ex post* atbildību par pārkāpumiem, kuros agrāk tikai vainotas *Enichem SpA* un *Anic SpA*, šo divus sabiedrību kapitāla kontrolēšanas dēļ – apgalvojums, ko Vispārējā tiesa turklāt uzskatīja par nepierādītu.

123 *Eni* uzsver, ka Polipropilēna un *PVC II* lēmumos Komisija nevienā brīdī neminēja mātesuzņēmumu *Eni*, lai gan Komisijai patiešām radās vainojamības konstatētajos pārkāpumos problēma. Tā nevarot ar atpakaļejošu spēku atsaukties uz prezumpciju, kas saistīta ar mātesuzņēmuma pilnīgu savu meitasuzņēmumu kapitāla kontroli, nepārkāpjot tostarp tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības principus un izraisot nepamatotu *Eni* tiesību uz aizstāvību samazināšanu.

124 Turklāt *Eni* jau administratīvās procedūras laikā esot noliedzis, ka tā atbildība var tikt apgalvota tikai, ņemot vērā tā pozīciju grupas vadībā un pamatojoties uz prezumpciju. Tas uzskata, ka Komisijai būtu bijis jāpierāda, ka *Eni* faktiski izmantoja izšķirošo ietekmi uz saviem meitasuzņēmumiem *PVC* un polipropilēna nozarēs un ka šis meitasuzņēmums tirgū nerīkojās neatkarīgi.

125 Runājot par iebildumu, kas attiecas uz sacīkstes principa, kā arī citu procesuālo noteikumu pārkāpumu, *Eni* uzskata, ka Komisija noteikumus neidentificēja savā rakstveida dokumentā un ka šis iebildums, ciktāl tas faktiski ir nepārliecinošs, esot nepieņemams. Runājot par sacīkstes principa pārkāpumu, uz to, pēc *Eni* domām, pamatoti var atsaukties tikai to pamatu gadījumā, ko Vispārējā tiesa izvirzījusi pēc savas iniciatīvas. Vispārējās tiesas apmierināto pamatu *Eni* esot izvirzījis savā prasības pieteikumā. Turklāt strīdīgā lēmuma pamatojuma "labošana" esot bijusi iespējama tikai tad, ja tā attiektos uz precīzu faktiskā vai tiesiskā aspekta pamatojumu. Izskatāmajā lietā šāds pamatojums neesot norādīts.

Tiesas vērtējums

126 Vispirms ir jāatgādina, ka LESD 296. pantā prasītajam pamatojumam ir jābūt pielāgotam atbilstoši attiecīgā akta raksturam un tajā ir skaidri un nepārprotami jābūt norādītai aktu sagatavojušās iestādes argumentācijai, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt kontroli (skat. 2012. gada 19. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-628/10 P un C-14/11 P *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

127 Tādējādi saistībā ar individuāliem lēmumiem no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākuma pamatot individuālu lēmumu mērķis – papildus tam, ka tas ļauj tiesai īstenot kontroli, – ir sniegt ieinteresētajai personai pietiekamu norādi, lai tā saprastu, vai lēmumā, iespējams, nav pieļauta kļūda, kas ļauj apstrīdēt tā likumību (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., 73. punkts un tajā minētā judikatūra).

128 Tādējādi pamatojums ieinteresētajai personai principā ir jāpaziņo vienlaicīgi ar tai nelabvēlīgo lēmumu. Pamatojuma trūkums nevar tikt novērsts tā, ka ieinteresētā persona par lēmuma pamatojumu uzzina Savienības tiesās notiekošās tiesvedības laikā (skat. tostarp iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., 74. punkts un tajā minētā judikatūra).

129 No tā izriet, ka Komisijai, uzliekot naudas sodu sabiedrībai par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu un piemērojot naudas soda aprēķināšanai reizināšanas koeficientu, lai ņemtu vērā to, ka šī pati sabiedrība jau agrāk bija iesaistīta konkurences tiesību normu pārkāpumā, tai ir jāsniedz kopā ar minēto naudas sodu uzliekošo lēmumu izklāsts, kas Savienības tiesām, kā arī šai sabiedrībai ļauj izprast, kādā statusā un kādā mērā tā ir bijusi iesaistīta agrākā pārkāpumā. Tostarp, ja Komisija uzskata, ka minētā sabiedrība ir daļa lēmuma, kas attiecas uz agrāku pārkāpumu, adresāta uzņēmuma, Komisijai šis apgalvojums būtu tiesiski pietiekami jāpamato.

130 Izskatāmajā lietā ir jāatgādina, ka Komisija otrā paziņojuma par iebildumiem 430. apsvērumā norādīja, ka tā ņems vērā agrākos līdzīgu pārkāpumu konstatējumus, šajā ziņā atsaucoties uz Polipropilēna un *PVC II* lēmumiem un norādot, ka "ENI" ir bijis "iesaistīts" šajos lēmumos. Būtībā tas pats konstatējums kopsavilkumā ir atrodams strīdīgā lēmuma preambulas 487. apsvērumā, kurā Komisija turklāt norāda, ka "Enichem" jau ir bijusi minēto lēmumu adresāte. Visbeidzot strīdīgā lēmuma preambulas 488. apsvērumu var izprast tādējādi, ka, pēc Komisijas domām, viens un tas uzņēmums LESD 101. panta izpratnē ir to pārkāpumu izdarītājs, kas ir Polipropilēna un *PVC II* lēmumu un strīdīgajā lēmumā konstatētā pārkāpuma priekšmets.

131 Tā kā Polipropilēna lēmums bija adresēts tostarp *Anic SpA* un *PVC II* lēmums – tostarp *Enichem SpA*, ir jākonstatē, ka strīdīgajā lēmumā sniegtās un iepriekšējā punktā atgādinātās norādes nekādi neļauj izprast, ka *Eni*, kurš nav ne Polipropilēna lēmuma, ne *PVC II* lēmuma adresāts, kādā statusā un kādā mērā bija iesaistīts šajos lēmumos.

132 Lai gan Komisija norāda, ka strīdīgās lēmuma preambulas 366.–373. apsvērumā ir ietverts precīzs visu notikumu attiecībā uz *EniChem* apraksts, tomēr, kā to pārsūdzētā sprieduma 167. punktā pamatoti konstatēja Vispārējā tiesa, šie paskaidrojumi attiecas tikai uz izmaiņām, kas *Eni* grupas iekšienē notikušas no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 28. novembrim. Tomēr minētie apsvērumi neietver nevienu precizējumu attiecībā uz sabiedrībām, kas ir uzņēmumi, kam adresēti Polipropilēna un *PVC II* lēmumi, nav norādīts, vai šīs sabiedrības ir identiskas tām, kas minētas strīdīgajā lēmumā, ko *Eni* apstrīd, un neattiecas arī uz iespējamām izmaiņām šajā kontekstā, kas notikušas starp Polipropilēna lēmuma pieņemšanas datumu, proti, 1986. gada 23. aprīli, kā arī *PVC II* lēmuma pieņemšanas datumu, proti, 1994. gada 27. jūliju, un strīdīgajā lēmumā konstatētā pārkāpuma sākumu, proti, 1996. gada 20. maiju.

133 Līdz ar to strīdīgais lēmums šajā ziņā ir pamatots nepietiekami.

134 Turklāt, runājot par apgalvoto sacīkstes principa pārkāpumu, kas izraisījis Komisijas tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, atliek atgādināt, ka *Eni*, kā tā pamatoti uzsver, iebildumu par nepietiekama pamatojuma norādīšanu izvirzīja jau savā prasības pieteikumā pirmajā instancē. Līdz ar to, tā kā Komisijai bija iespēja pilnībā paust savu nostāju par šo iebildumu savā iebildumu rakstā, kā arī tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, nevar tikt konstatēts nekāds sacīkstes principa pārkāpums, kas kaitētu Komisijas tiesībām uz aizstāvību.

135 Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 128. punktā minētās judikatūras, Komisijai bija jāsniedz pietiekams strīdīgā lēmuma pieņemšanas pamatojums. Tātad nav redzams, ka, ja nebūtu apgalvotā sacīkstes principa pārkāpuma, Komisija Vispārējai tiesai būtu varējusi sniegt plašāku informāciju, kas būtu varējusi jebkādi ietekmēt pārsūdzētā sprieduma rezolutīvo daļu.

136 Runājot par argumentu, saskaņā ar kuru *Eni* procedūras Komisijā laikā vēl neesot norādījis, ka, pirmkārt, Polipropilēna un *PVC II* lēmumu un, otrkārt, strīdīgā lēmuma adresāti nebija identiski, pietiek atgādināt, kā to pamatoti uzsvēra *Eni*, nevienā Savienības tiesību normā nav noteikts, ka paziņojuma par iebildumiem adresātam administratīvajā procesā būtu jāapstrīd dažādi šajā paziņojumā iekļautie faktiskie vai tiesiskie apstākļi.

137 Šādos apstākļos Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka Komisija strīdīgajā lēmumā nav sniegusi pietiekami daudz sīki izklāstītu un precīzu ziņu, lai varētu pamatot apgalvojumu, ka viens un tas pats "uzņēmums" LESD 101. panta izpratnē ir atkārtoti īstenojis pārkāpjošu rīcību, un līdz ar to atceļot strīdīgā lēmuma 2. panta c) punktu, ciktāl tajā *Eni* uzliktais naudas sods ir noteikts EUR 272,25 miljonu apmērā.

138 Tādējādi, tā kā Komisijas savas pretapelācijas sūdzības pamatojumā izvirzītais vienīgais pamats nav pamatots, tas ir noraidāms.

Par tiesāšanās izdevumiem

139 Atbilstoši Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācija sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas apelācijas tiesvedībai piemērojams saskaņā ar šī paša reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

140 Attiecībā uz pamata apelācijas sūdzību, tā kā Komisija ir prasījusi piespriest *Eni* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tam spriedums ir nelabvēlīgs, tam ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

141 Attiecībā uz pretapelācijas sūdzību, tā kā *Eni* ir prasījis piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību noraidīt;

2) *Eni SpA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar pamata apelācijas sūdzību;

3) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar pamata pretapelācijas sūdzību.

[Paraksti]